

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060204

DOM
2018-04-11
Stockholm

Mål nr
M 3876-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-04-03 i mål nr M 7137-16, se bilaga A

PARTER

Klagande

Frötallen AB, 5

Ombud: AP

Motpart

Miljönämnden i Södertälje kommun

SAKEN

Förbud att släppa ut avloppsvatten till avloppsanläggningarna vid Nibble- och Steinerdammarna i Södertälje kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på det sättet att Miljönämndens i Södertälje kommun beslut den 19 april 2016 avseende förbud att släppa ut avloppsvatten till befintliga avloppsanläggningar vid Nibble- och Steinerdammarna, dnr MN 2014-2530 (§ 43), börjar gälla från och med den 1 april 2019.

Dok.Id 1378696

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–15:00
		E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Frötallen AB har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva Miljönämndens i Södertälje kommun beslut, punkterna 1 och 2, avseende förbud vid äventyr av vite.

Miljönämnden i Södertälje kommun har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har anfört bl.a. följande: Avloppsanläggningarna har kontinuerligt underhållits och förnyats. Av utredningen framgår att de numera uppfyller gällande utsläppskrav avseende bl.a. fosfor. Bolaget har inte några invändningar mot att modernisera och rusta upp anläggningarna, men det är en process som måste få ske under fortsatt drift. Förbudet är omöjligt att följa och förutsätter att boende och verksamhet i området upphör. Föreläggandet motverkar dessutom sitt syfte eftersom utdömande av vitet kan tvinga bolaget att ansöka om konkurs. Konkurshotet har försvårat möjligheterna att finansiera upprustningen av anläggningarna. Bolaget har haft en tät och kontinuerlig kommunikation med nämnden och har försökt efterkomma nämndens anvisningar. Bolaget har den 30 oktober 2017 lämnat in en anmälan avseende om- och utbyggnad av avloppsanläggningarna. I förhållande till den tidsplan som finns bifogad anmälan, enligt vilken åtgärderna bedöms vara utförda i november/december 2018, kommer bolaget att behöva ytterligare två månader.

Nämnden har anfört bl.a. följande: De aktuella avloppsanläggningarna bedöms inte uppfylla gällande utsläppskrav när det gäller fosfor. Den 30 oktober 2017 inkom bolaget med en tidsplan innefattande utrednings- och åtgärdsförslag. Då det krävs ett antal utredningar för att veta vilka åtgärder som behövs och hur dessa ska utformas kan det inskickade förslaget inte ses som en anmälan. Vid platsbesök den 13 december 2017 kom bolaget och nämnden överens om att en anmälan ska ges in när utredningar har utförts som visar vilka åtgärder som krävs och att en lägesrapport ska göras till nämnden i slutet av varje månad.

Naturvårdsverket och **Havs- och vattenmyndigheten** har avstått från att yttra sig i målet.

Mark- och miljööverdomstolen har hållit syn på platsen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet är om det finns fog för nämndens beslut att förbjuda utsläpp av avloppsvatten till avloppsanläggningarna vid Nibble- och Steinerdammarna. I nämndens beslut anges att anläggningarna inte bedöms uppfylla gällande utsläppskrav främst avseende fosfor och att utredning för att komma fram till en lösning med bättre rening har pågått under flera år.

Det är bolaget i egenskap av verksamhetsutövare som har att visa att avloppsanläggningarna uppfyller de krav som kan ställas enligt miljöbalken (2 kap. 1 § miljöbalken). Enligt Mark- och miljööverdomstolen framgår inte av utredningen i målet att anläggningarna uppfyller gällande krav när det gäller utsläpp av fosfor. Nämndens beslut om förbud får således anses befogat. Med hänsyn till nämndens tidigare beslut om förbud avseende utsläpp av avloppsvatten till anläggningarna och den tid som passerat utan att åtgärder vidtagits, har det funnits skäl att förena det aktuella förbudet med vite. Vitesbeloppet får anses väl avvägt.

Med beaktande av de förbättringsarbeten som bolaget nu har påbörjat i samråd med nämnden och bolagets tidsplan avseende dessa arbeten anser Mark- och miljööverdomstolen att det finns skäl att ändra beslutet på så sätt att förbudet ska börja gälla från och med den 1 april 2019. Mark- och miljööverdomstolens dom ska därför ändras på det sätt som framgår av domslutet.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Fredrik Ludwigs, tekniska rådet Bengt Jonsson samt hovrättsråden Johan Svensson och Li Brismo, referent.

Föredragande har varit Erica Ehne.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-04-03
meddelad i
Nacka strand

Mål nr M 7137-16

KLAGANDE

Frötallen AB

Ombud: AP

MOTPART

Miljönämnden i Södertälje kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 18 oktober 2016 i ärende nr 5051-20160-2016, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Förbud mot utsläpp av avloppsvatten vid Nibble- och Steinerdammarna

DOMSLUT

1. Med ändring av Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut ändrar mark- och miljödomstolen beslutspunkt 1 i Miljönämndens beslut den 19 april 2016 endast på så sätt att Frötallen AB förbjuds att, från och med sex månader efter att denna dom vunnit laga kraft, släppa ut avloppsvatten till befintliga avloppsanläggningar vid Nibble- och Steinerdammarna.

2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet i övrigt.

Dok.Id 492352

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 30 E-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

BAKGRUND

Miljönämnden i Södertälje kommun (nämnden) beslutade den 19 april 2016 att förbjuda Frötallen AB (bolaget) att från och med den 1 november 2016 släppa ut avloppsvatten till befintliga anläggningar vid Nibble- och Steinerdammarna (besluts punkt 1). Vidare förenades förbudet med ett vite om 2 000 000 kronor (besluts punkt 2). Nämnden beslutade även om ett verkställighetsförordande, dvs. att beslutet skulle gälla även om det överklagades (besluts punkt 3).

Bolaget överklagade beslutet till Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen) som genom delbeslut den 20 juni 2016 avslagit bolagets yrkande om inhibition. Länsstyrelsens beslut överklagades till mark- och miljödomstolen som genom dom den 13 september 2016 (mål M 4426-16) beslutade att upphäva besluts punkt 3 i nämndens beslut.

Länsstyrelsen har genom beslut den 18 oktober 2016, såvitt nu är av intresse, beslutat att avslå bolagets överklagande avseende besluts punkt 1 och 2. Vidare förordnades att förbudet skulle gälla från och med den 1 juni 2017. Bolaget har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Bolaget har yrkat att nämndens beslut avseende besluts punkterna 1 och 2 ska upphävas. Till stöd för överklagandet har bolaget, utöver vad som framgår av länsstyrelsens beslut, anfört bl.a. följande.

Nämnden har ändrat sina tidigare anvisningar i myndighetsutövningen och borde därför ha underrättat bolaget om detta innan beslut togs i ärendet. Nämnden har genom sitt första förbudsbeslutet efterlyst ett beslut från bolaget om en lösning på va-frågan. På en direkt fråga från bolaget uppgav nämnden att förbudsbeslutet skulle hävas om bolaget utarbetade en handlingsplan för upprustning av anläggningen. Handlingsplanen utarbetades och godkändes av miljönämnden den 19 augusti 2015. Det angavs även att arbetet behövde påbörjas inom två år och slutföras inom fem år samt att miljönämnden avsåg att häva förbudet.

När miljönämnden istället genom ett nytt förbudsbeslut ställer nya krav på bolaget, att vid vite och inom en snäv tidsram uppföra en ny avloppsanläggning, innebär det helt nya förutsättningar för bolaget. Det har inte presenterats någon kompletterande utredning för bolaget som motiverar beslutet. Bolaget har därmed inte haft tillfälle att yttra sig över de nya förutsättningarna, bl.a. att miljönämnden numera betraktar den befintliga anläggningen och uppgraderingen av densamma som två olika ärenden.

Ärendet handlar om att uppgradera och komplettera befintlig anläggning. Det uteblivna bygglov har rättsligt omöjliggjort kompletteringar som miljönämnden efterlyst. Avloppsvattnet kommer även efter ombyggnaden att släppas ut från den befintliga anläggningen. Det finns ingen faktiskt genomförbar teknik att ta till för att upphöra med att släppa ut avloppsvatten enbart från denna anläggning. Aktuellt bygglov beviljades först den 20 september 2016 och bolaget har saknat rättslig möjlighet att följa föreläggandet med avseende på tidigare angiven tidsfrist.

Såvitt avser det aktuella vitesbeloppet anser bolaget att det har fullt ut har samarbetat med myndigheten sedan ärendets början. Enligt reservanterna till aktuellt förbud med vite ska anledningen till att majoriteten och miljönämnden önskade besluta om vite vara att detta skulle påskynda bygglovsbeslutet. Det kan inte anses rimligt att förelägga bolaget ett vite på två miljoner kronor i syfte att få den myndighet inom kommunen som själv som står för fördröjningen att fatta beslut i ärendet.

Bolaget har gått igenom tillgängliga analysrapporter och konstaterat att de visar en godtagbar reduktion av näringsämnen i båda dammsystemen och utsläppshalter som understiger fastställda riktvärden. Miljökontorets bedömning att det sker betydande fosforläckage från anläggningarna saknar stöd i analysrapporter, och är för bolaget helt obegripligt. Från Nibble-anläggningarna släpps överhuvudtaget inget avloppsvatten ut till Järnafjärden. Det har därför aldrig funnits något fastställt kontrollprogram utan istället sker provtagning i dammarna och mätning av grundvattennivåer. Grundvattennivån har stadigvarande varit lägre än havsytan. Kontrollmätningar den 8 juni 2016 och 22 september 2016 visar att grundvattennivån fortfarande är lägre än havsytan vilket innebär att avloppsvattnet

inte kan rinna ut i Järnafjärden. Bolaget har visat att avloppsreningsanläggningen i sin helhet uppfyller gällande utsläppskrav avseende fosfor.

Bolaget har bifogat bl.a. myndighetsskrivelser och analysrapporter till sitt överklagande.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår nedan och av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen har att pröva om det finns skäl att upphäva nämndens beslut den 19 april 2016 om förbud mot utsläpp av avloppsvatten till befintliga avloppsanläggningar vid Nibble- och Steinerdammarna i Södertälje kommun.

Av utredningen i målet framgår att utsläppen av avloppsvatten till nu aktuella avloppsanläggningar har utretts under flera år. Bolaget har vid ett tidigare tillfälle, genom nämndbeslut den 2 oktober 2014, förbjudits att släppa ut avloppsvatten till avloppsanläggningarna. Nämnden har den 18 december 2015 beslutat om försiktighetsmått för anläggande och drift av en avloppsanläggning. Bolaget har därefter fått bygglov och strandskyddsdispens för uppförande av en till avloppsanläggningen tillhörande teknikbod. Det är i målet ostridigt att någon ny avloppsanläggning inte har uppförts.

Mark- och miljödomstolen finner det utrett att de befintliga avloppsanläggningarna är föråldrade och behöver förnyas. Det sker alltså utsläpp av avloppsvatten till de befintliga avloppsanläggningarna vid Nibble- och Steinerdammarna. I målet råder däremot oenighet kring om anläggningarna uppfyller gällande utsläppskrav avseende bl.a. fosfor. Domstolen kan härvid konstatera att bolaget som verksamhetsutövare har att visa att avloppsanläggningarna uppfyller de krav som kan ställas enligt miljöbalken (2 kap. 1 § miljöbalken). Även med beaktande av det material som bolaget tillfört ärendet i samband med överklagandet till mark- och miljödomstolen står det klart för domstolen att de aktuella avloppsanläggningarna är bristfälliga och att de inte uppfyller dagens krav på rening. Det har därmed funnits

skäl att förbjuda bolaget att släppa ut avloppsvatten till befintliga anläggningar vid Nibble- och Steinerdammarna.

Mot denna bakgrund delar mark- och miljödomstolen länsstyrelsens bedömning. Vad bolaget i övrigt har anfört leder inte till någon annan slutsats. Det har inte heller framkommit något skäl att ändra det aktuella vitesbeloppet. Överklagandet ska därför avslås.

Tidpunkten för när förbudet ska träda i kraft ska flyttas fram till sex månader efter att denna dom har vunnit laga kraft.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 24 april 2017.

Alexander Häggkvist

Gisela Köthnig

I domstolens avgörande har deltagit tingsfiskalen Alexander Häggkvist, ordförande, och tekniska rådet Gisela Köthnig. Föredragande har varit beredningsjuristen Charlotte Rehbäck.